

Sluttrapport over Connecting Communities/Kulturmøter 2009

Utarbeidet av Riksantikvaren, november 2009.

OPPSUMMERING

Prosjekt:	Connecting Communities
Tidsramme:	mars – november 2009
Prosjektansvarlig/koordinator:	Riksantikvaren
Prosjektpartnere:	Universitetet i Tromsø, Norsk handverksutvikling/Maihaugen, Stella Polaris teatergruppe
Finansiering:	Utenriksdepartementet: NOK 200 000 Riksantikvaren: NOK 139 000 + produksjon av informasjonsmateriell, reiser og egeninnsats

Formålet med kulturmøtene er: *"Å øke kunnskapen om EØS-midlene primært i Norge, lokalt og sentralt, ved å profilere samarbeidsprosjekter etablert under EØS-midlene mellom norske kulturinstitusjoner og prosjekteiere i mottakerlandene. Arrangementene skal ha som formål å vise samarbeidet, faglig innhold i samarbeidsprosjektet og positive ringvirkninger. Kulturmøtene skal være et kulturarrangement for et bredt publikum".* (Fra UD's oppdragsbrev.)

To prosjekter er ferdig avviklet; Norsk handverksutviklings prosjekt *"Europeiske øksedialekter"* og Universitetet i Tromsø *"Travelling seminar"*. Ett prosjekt, Stella Polaris sin filmproduksjon, pågår ennå.

Riksantikvaren konkluderer med at de tre prosjektene under Connecting Communities/Kulturmøter 2009 er gjennomført etter planen. Prosjektbeskrivelsene fra søknadene er fulgt opp. Prosjektene har holdt seg til budsjettene og er fakturert etter avtale, selv om de to avholdte arrangementene melder at de gikk over budsjett. Dette dekker de av egne midler. Tidsmessig er de to avholdte arrangementene gjennomført i henhold til tidsplan, og sluttrapporter foreligger. Stella Polaris har levert den første av i alt fire filmer. De resterende er under produksjon og leveres i januar 2010, med frist til 1. februar for levering av sluttregnskap og rapport. Alle delprosjektene er i rapporten evaluert med utgangspunkt i oppgaven gitt i oppdragsbrevet (over).

I lys av begrenset finansiering er Riksantikvaren fornøyd med innsats og resultater. De tre prosjektene har besvart oppdraget tilfredsstillende med hensyn til kravene i oppdragsbrevet og formålet med støtten.

Foto på forsiden: 1. Steinbit på Torsvågbruket. Foto: Torunn Berger. 2. Workshop på Telthusmoen. Foto: Reidun Vea. 3. Barnas ridderturnering i Polen. Foto: Dorota Nowakowska.

Sluttrapport over Connecting Communities/Kulturmøter 2009

Utarbeidet av Riksantikvaren, november 2009.

- I. ”Celebrating Coastal Culture in Portuguese and Norwegian Everyday Life – A ‘travelling’ seminar”, ved Universitetet i Tromsø. Prosjektpartner i Portugal.

- II. “Europeiske øksedialekter” ved Norsk handverksutvikling. Prosjektpartnere i Latvia og Tsjekia.

- III. ”Dokumentasjon av «Gardens of Theatre» og «Når de døde våkner»”, ved Stella Polaris. Prosjektpartner i Polen.

I. "Celebrating Coastal Culture in Portuguese and Norwegian Everyday Life – A 'travelling' seminar".

EØS-prosjekt: PT0019: "Celebration of Coastal Culture".

Prosjektpartner i Portugal: Forsikringselskapet Mutua dos Pescadores.

Prosjektpartner i Norge: Museum Nord, Universitetet i Tromsø.

CC-arrangement avholdt: 8. – 10. juli 2009

Finansiell støtte: NOK 75 000,-

1. Kort om EØS-prosjektet

Målsetting for "Celebrating Coastal Culture" (CCC) er å fremme kystkultur som en faktor for lokal utvikling. Den portugisiske prosjekteieren, forsikringselskapet Mutua dos Pescadores, og de norske partnerne, Universitetet i Tromsø og Museum Nord, deler felles erfaringer og utfordringer når det gjelder livet til kystbefolkninger og avhengighet av fiskeri. Kvinners rolle i fiskeindustrien er blant temaene i prosjektet. En database over eksisterende kystkulturminner

skal etableres som en del av prosjektet. Seks organisasjoner, som representerer ulike sider ved den portugisiske kystkulturen, er også partnere i prosjektet. Deltakerne har som ledd i CCC-prosjektet fått opplæring i metoder som kan bidra til å skape større forståelse for den rikdommen som kystkulturelle uttrykk og kunnskap om kystkultur i Portugal innebærer. Prosjektet foregår i sin helhet i Portugal, spredt over flere samfunn langs kysten.

Det er altså dette samarbeidet som var utgangspunkt for seminaret "Kystkultur i portugisisk og norsk hverdagsliv". Nedenfor følger en rapport over arrangementet som ble avholdt i Tromsø og på Vannøya i juli 2009, og som ble støttet av UD og Riksantikvaren med til sammen kr. 75 000,- i forbindelse med Connecting Communities/Kulturmøter 2009.

2. Kort om Connecting Communities-prosjektet

Hovedhensikten med seminaret "Kystkultur i portugisisk og norsk hverdagsliv" har vært å synliggjøre resultatene av EØS-midlene i Norge. Det har også vært ønskelig å skape en møteplass for kystbefolkning, kulturarbeidere og forskere som er opptatt av å utvikle sin kystkultur og sine kystsamfunn. Norge og Portugal har mange fellestrekk i sin sjøfartshistorie og sin geografisk lange kyst, og har dermed også mye å lære av hverandre.

3. Budskap

Budskapet som ble sendt ut var følgende:

- EØS-midlene fører til samarbeid over landegrensene.
- CCC er et kystkulturprosjekt med tungt faglig innhold som berører både portugisiske og norske miljøer. Mange positive ringvirkninger er oppstått i kjølvannet av prosjektet, blant annet har de portugisiske aktørene fått innblikk i nord-norsk kystkultur. For eksempel ble det under bedriftsbesøkt på Torsvågbruket anledning til å snakke med de ansatte. Her jobbet en

portugiser. Han ble intervjuet for å inngå i portugisernes CCC-prosjekt hjemme.
- EØS-midlene angår oss alle.

4. Medieplan

I arbeidet med å gjøre seminaret kjent, ble det fra norsk side lagt mest vekt på å nå ut til fagmiljøene og de inviterte miljøene. For å oppnå dette ble folk-til-folk-strategien fulgt, det vi si at de involverte forteller om kulturmøtet til andre. I programmet ble det lagt stor vekt på EØS-midlene og Norges rolle.

Det var også viktig å nå et større publikum via avisa Nordlys og Fiskeribladet Fiskaren. Avisa Nordlys er den største landsdelsavisa i nord og Fiskeribladet Fiskaren er en viktig nasjonal nærings- og kystavis. Det ble også tatt kontakt med redaktøren av Nordnorsk magasin og Karlsøy Info.

UD og Riksantikvaren produserte informasjon som var sendt ut på forhånd og ble delt ut til de fleste seminardeltakerne. Alle fikk faktaarket om EØS-midlene. Logoen ble brukt i flere sammenhenger.

Omvisning på Karlsøybruket

Omvisning på Torsvågbruket

5. Forventet effekt/etterlatt inntrykk

Ved å bruke CCC som eksempel har det blitt vist hvordan portugisiske kystbeboere og norske fagmiljøer kan få gode resultater av samarbeidet under ordningene. Begge de norske partnerne, Universitetet i Tromsø og Museum Nord har fått profilert seg som internasjonalt orienterte institusjoner og ambassadører for EØS-ordningene.

Riksantikvaren og UD støttet seminaret i den hensikt å nå ut med informasjon om EØS-midlene til et bredt publikum. Alle seminardeltakerne ble grundig informert om EØS-ordningene og de muligheter disse gir både i mottakerlandene og i Norge. Seminaret og mediedekningen bidro til at deler av kystbefolkningen fikk innsikt både i Norges engasjement i EØS-programmet og i selve CCC-prosjektet. Utvalgte målgrupper i landsdelen har fått et positivt innblikk i hva EØS-midlene bidrar til for europeiske og norske kulturminneinstitusjoner.

6. utfordringer og vanskelige spørsmål.

Språk var en utfordring som meldte seg underveis i prosjektet. Det meste av kommunikasjonen foregikk på engelsk, men ikke alle de tilreisende behersket dette språket.

Kommunikasjon via tolk var nødvendig. Problemet ble løst på en god måte og var ikke til hinder for synliggjøringen av EØS-midlene eller prosjektet.

Det viste seg at én journalist ikke klarte å skille mellom EU- og EØS-midler. Dette til tross for gjentatt fokus på forskjellen.

Det meldes også om økonomiske utfordringer. De menneskelige ressursene bak organiseringen var også knappe. Effekten på alle plan ville blitt større med et romsligere budsjett, som blant annet ville muliggjort mer effektive synliggjøringstiltak.

7. Målgruppe.

Hovedmålgruppen var befolkningen i Nord-Norge. Den mer spissede målgruppen var kystkulturmiljøene i regionen. Da dette var et fagseminar, var det faglig interesserte som i første omgang var gjenstand for oppmerksomhet.

Deltakere fra Norge kom fra ulike sektorer: forskning og utdanning, museumssektoren, media, fylkes- og kommunalforvaltning samt privat og offentlig sektor. Fra Portugal var forskning, museum, skole og fiskeri (aktive fiskere så vel som fiskerkoner) representert. Til sammen var ca 40 deltakere direkte inne i prosjektet hvorav ti fra Portugal, to fra Ghana og resten fra Norge.

8. Mål.

Prosjektet fikk midler fra Connecting Communities for å ta prosjektet til Norge og for å synliggjøre samarbeidet og EØS-midlene regionalt.

Faglig sett var den grunnleggende ideen for formidlingsseminaret i Tromsø og på Vannøya at noen av de portugisiske deltakerne skulle få innblikk i norsk kystkultur før og nå, samtidig som norske seminardeltakere skulle få innblikk i portugisisk kystkultur. På dette grunnlaget ble programmet laget med vekt på allsidige innlegg fra ulike parter, samt bedrifts- og museumsbesøk.

Synliggjøringen av EØS-midlene skulle være gjennomgående i hele opplegget og kommuniseres ut til media, deltakere, samarbeidspartnere og lokalbefolkning.

9. Evaluering

Evalueringen er foretatt med utgangspunkt i oppgaven gitt i oppdragsbrevet: *”Å øke kunnskapen om EØS-midlene primært i Norge, lokalt og sentralt, ved å profilere samarbeidsprosjekter etablert under EØS-midlene mellom norske kulturinstitusjoner og prosjekteiere i mottakerlandene. Arrangementene skal ha som formål å vise samarbeidet, faglig innhold i samarbeidsprosjektet og positive ringvirkninger. Kulturmøtene skal være et kulturarrangement for et bredt publikum”.*

- Øke kunnskapen om EØS-midlene.

Dette ble gjort gjennom produksjon og utdeling av infomateriell, som blant annet ble distribuert til pressen. Det resulterte i oppslag. Muntlig ble kunnskapen formidlet gjennom innlegg på seminarer, der blant andre Riksantikvaren hadde et eget innlegg om kun dette temaet. Det ble lagt vekt på logoprofilering i trykket materiale.

Det ble oppslag i landsdelsavisen Nordlys lørdag den 11. juli, skrevet av Ole Martin Loe. Sak på trykk på midtsida i Fiskeribladet Fiskaren fredag 17. juli skrevet av Gunnar Grytås. Sistnevnte klarte på en fin måte å formidle det stoffet som var sendt fra UD, særlig om EØS-prosjektet i Portugal. En liten notis var også å finne i Bladet Tromsø den 8. juli. Redaktøren i Nordnorsk magasin var også med og sjansen er stor for at det vil komme et innlegg i dette magasinet senere. NRK ble kontaktet uten at de viste noen interesse. Nettstedet KarlsøyInfo hadde et oppslag om programmet i forkant av seminaret der folk ble invitert til å delta.

- Vise samarbeidet.

Samarbeidet i dette prosjektet ble vist ved at prosjektpartnerne reiste rundt sammen og besøkte lokal kystkultur i Nord-Norge, nærmere bestemt i Tromsø og på Vannøya. Samarbeidet ble også presentert under seminaret.

- Vise faglig innhold.

Faglig innhold var sterkt representert i programmet ved en rekke faginnlegg på seminarer og ved bedriftsbesøk.

- Vise positive ringvirkninger.

Bevisstgjøring av lokalbefolkningen om betydningen av å ta vare på kystkulturen var viktig, og spredningen regionalt av informasjon om EØS-midlene og de mulighetene støtteordningen gir for norske aktører ble presisert. Nettverksbygging og etablering av nye kontakter må også nevnes her.

- Et arrangement for et bredt publikum.

Kultur møtet var åpent for alle (unntatt utflukten til Vannøya, som ble begrenset av antall seter i bussen). Hovedvekten var likevel lagt på publikum med interesse for kystkultur, og det ble fra starten av lagt opp til faglige møtepunkt. Tidspunktet seminaret ble avholdt, ved starten av fellesferien, kan ha vært uheldig. Oppslagene i regional- og lokalavisene nådde imidlertid utover fagmiljøene.

Var arrangementet vellykket?

For de involverte var seminaret en positiv og lærerik opplevelse. De fikk også god kjennskap til EØS-ordningene. Mht synliggjøring av EØS-midlene for et bredt publikum nådde nok ikke arrangementet helt opp. Man klarte bare i begrenset omfang å vekke interessen til folk flest i regionen. Presseoppslagene gjorde at budskapet gikk ut, men det hadde vært ønskelig med enda bedre mediedekning. I lys av tidspunkt og begrenset økonomisk støtte må likevel arrangementet sies å ha vært vellykket med hensyn til innhold og gjennomføring.

II. "Europeiske øksedialekter"

EØS-prosjekt (1) CZ0034:	” Open Air Museum and Vernacular Culture in New Forms of Presentation of Cultural Heritage”.
Prosjektpartner i Tsjekkia:	Wallachian Open Air Museum, Roznov
Prosjektpartner i Norge:	Norsk handverksutvikling/Maihaugen
EØS-prosjekt (2) LV0033:	“Restoration of Kuldiga District Museum and Establishment of Wooden Architecture Restoration Craftsmen Workshop”.
Prosjektpartner i Latvia:	Kuldiga town council
Prosjektpartner i Norge:	Norsk handverksutvikling og Frogn kommune
CC-arrangement avholdt:	7. – 11. oktober 2009
Tot. finansiell støtte:	NOK 150 000

1. Kort om EØS-prosjektene

Det har vært stor interesse for organisering, oppfølging og bruk av kunnskap om tradisjonshåndverk i mottakerlandene for EØS-midlene. Norsk handverksutvikling (NHU) er engasjert i flere EØS-prosjekter. I tillegg til de to ovennevnte prosjektene er de i startfasen med et samarbeid i Bulgaria, og involvert på et mer uforpliktende plan i Ungarn. Organisasjonen er dermed en god ambassadør for norsk partnerskap gjennom EØS-midlene.

Prosjektet i byen Roznov sørøst i Tsjekkia går ut på å utveksle kunnskap om byggeteknikk og gamle håndverkstradisjoner. Partnerskapet skal primært tilby gode læringsarenaer for håndverkere og andre faggrupper ved museet i Roznov og ved NHU med sine stipendiater og ansatte ved Maihaugen. Sekundært skal andre fagmiljøer i Norge få tilbud om å være deltakere underveis i prosjektet. Kunnskapsutviklingen er basert på praktiske og teoretiske workshops og en rekke seminarer både i Tsjekkia og i Norge. NHU har deltatt i oppsetting av hus ved hjelp av tradisjonelle teknikker på museumsområdet til Wallachia. Dette gir de involverte en unik mulighet til erfaringsutveksling og faglig utvikling.

Wallachia Open Air Museum, Tsjekkia

Kuldiga, Latvia

Prosjektet i Latvia har som formål å bygge opp den håndverkskunnskapen som skal til for å kvalitetssikre restaureringen av Kuldiga. 12 norske håndverkere deltar i prosjektet. De er fra Frogn kommune og arbeider innenfor vernesonen i Drøbak. Prosjektet skal på lengre sikt bidra til istandsetting og restaurering av den unike trehusbebyggelsen i den gamle bykjernen i Kuldiga, og omfatter nå restaurering av eksteriøret på den store trebygningen som utgjør Kuldiga District Museum. Et anneks til museet oppgraderes og skal huse et senter for opplæring av tradisjonshåndverkere. Prosjektet har også som delmål å bevisstgjøre huseiere, kommunens saksbehandlere og byarkitekten mht de kulturskattene byen og eierne forvalter.

Begge prosjektene er interessante som modeller for utvikling av håndverksforståelse, både den materielle og den immaterielle håndverkskulturen.

2. Kort om Connecting Communities-prosjektet

Samarbeidsprosjektene mellom NHU/andre norske aktører og Kuldiga/Latvia samt friluftsmuseet i Roznov var utgangspunktet for delprosjektet ”Europeiske øksedialekter” under Connecting Communities. Hvert år arrangeres det Håndverksdager på Maihaugen. I 2009 ble dagene utvidet med et helt spesielt EØS-seminar. Håndverkere fra Roznov, Kuldiga og Drøbak ble invitert til å arbeide sammen på Telthusmoen under dagene. Telthusmoen er en sentral åpen plass inne på museumsområdet, like ved inngangen, og som dermed blir sett av alle besøkende. Sammen skulle håndverkerne vise tilpasset og variert bruk av økser, slik det praktiseres i ulike deler av Europa. De hadde med verktøy selv og demonstrerte øksa og bruken for besøkende. I tillegg til håndverkerne ble ordførerne fra Kuldiga og Drøbak invitert til Maihaugen, sammen med sentrale prosjektmedarbeidere fra kommuneadministrasjonen i Kuldiga. Visedirektøren ved Wallachian Open Air Museum var også tilstede.

Fra den åpne workshopen på Telthusmoen.

F.v: Vaclav Mikecek (Visedirektør, Wallachia Open Air Museum), Inga Berzina (ordfører i Kuldiga), Thore Vestby (ordfører i Frogn).

3. Budskap

Hovedbudskapet var å vise hvordan EØS-midlene fører til økt kontakt mellom håndverkere fra forskjellige land, og hva disse kan lære av hverandre gjennom å bruke prosjekteksemplene fra Kuldiga og Roznov som case. Synliggjøringen av EØS-midlene skulle være gjennomgående i hele opplegget og kommuniseres ut til media, deltakere, samarbeidspartnere og lokalbefolkning.

Lørdag 10. oktober ble det arrangert et formiddagsseminar, der det ble gitt faglige presentasjoner av flere av deltakerne på seminaret. Alle innleggene omhandlet EØS-midlene og resultatene av støtten hos de ulike deltakerne.

Fungerende riksantikvar Sjur Helseth holdt et innlegg om forutsetningene for å lykkes med restaurering; forståelse for tradisjonskunnskap og riktig redskap for å kunne gjennomføre tidsriktig restaurering. Det ble vist flere eksempler fra ulike EØS-prosjekter og betydningen av midlene for bevaring av europeisk kulturarv ble presisert.

NHU-leder Eivind Falk fremholdt ringvirkninger og spin-off effekter av EØS-prosjekter. Samarbeidet blir ofte mye bredere enn opprinnelig tenkt. Nye prosjekter og kontakter springer ut av opprinnelig prosjekt. Thore Vestby, ordfører i Frøgn (Drøbak), presiserte at for dem er økt turisme en motiverende faktor for satsing på den eldre trehusbebyggelsen. Vestby er svært fornøyd med dette prosjektet der ordførerne fra Kuldiga og Drøbak har god kontakt og kommunene nå samarbeider på flere nivåer. Ordføreren ønsker å formidle de positive erfaringene og mulighetene under EØS-midlene til sine ordførerkolleger. Håndverker Frank Larsen fra Maihaugen, understreket viktigheten av å se museet fra utsiden. Det ble også lagt vekt på å vise hvilke ringvirkninger prosjektene får lokalt. Blant annet er håndverkskompetansen og interessen for riktig restaurering stigende blant innbyggerne i Kuldiga. I Roznov bidrar folkemuseet til å styrke lokal identitet og stolthet. Både Kuldiga, Roznov og Drøbak tiltrekker seg stadig flere turister.

Alle deltakerne fikk utdelt EØS-prakboken ved seminarets slutt.

4. Medieplan

Medieplan ble utarbeidet i forkant, og det ble lagt stort press på NHU om å tydeliggjøre EØS-midlene i alt pressemateriale. UD og RA bidro med nødvendig informasjonsmateriell. En omfattende pressemappe ble distribuert. Egne saker om EØS-midlene og Connecting Communities ble formidlet til presse, publikum og besøkende på nettsiden til NHU. Stand ble satt opp i inngangspartiet til museet, med informasjon om EØS-boken, bildeloop med bilder fra boken, distribusjon av diverse EØS-relevante publikasjoner og egen roll-up med EØS-logo.

Arrangementet ble dekket av NRK, GD (Gudbrandsdølen Dagingen) og ByggMesteren. I tillegg ventes ytterligere artikler i fagtidsskrifter som Byggmesteren, Mesteren og Yrke. Flere saker ligger også ute på nett på de respektive medienes hjemmesider.

I tillegg til de spesielle tiltakene rettet mot ”Europeiske øksedialekter” ble arrangementet markedsført som del av den øvrige promoteringen av Håndverksdagene 2009.

5. Forventet effekt/etterlatt inntrykk

Vi håper og tror at utvalgte målgrupper i landsdelen har fått et positivt innblikk i hva EØS-midlene kan føre til for europeiske og norske kulturminneinstitusjoner. Ved å bruke NHUs to europeiske prosjekter som eksempel er det blitt vist hvordan håndverkere kan samarbeide og lære av hverandre. Det er satt fokus på ulike teknikker i forskjellige deler av Europa, men også på at det er viktig å besitte kunnskapen om hvordan byggverk til enhver tid ble reist, og med hvilke materialer og verktøy. EØS-midlene har gjort det mulig for flere institusjoner å sette fokus på dette i eget lokalmiljø.

Riksantikvaren og UD støttet arrangementet i den hensikt å nå ut med informasjon om EØS-midlene til et bredt publikum. Alle besøkende på Håndverksdagene ble eksponert for aktiviteter, logo og stand om ordningene, i tillegg til muntlig orientering for de som oppsøkte arrangementet. Men det viktigste er likevel mediedekningen, som i det store og hele var vellykket. Uten arrangørens nettverk, gjentatte henvendelser og fyldige pressemappe hadde

ikke dette vært mulig. Arrangementet og mediedekningen bidro til at befolkningen i Hedmark og Oppland fikk økt innsikt både i Norges engasjement i EØS-programmet og i samarbeidet mellom Norge og mottakerlandene.

6. utfordringer og vanskelige spørsmål.

Journalistene i regionen hadde problemer med å skille mellom EØS-midler og EU-midler. Dette problemet tok vi på alvor og presiserte forskjellen grundig i pressemateriell som ble sendt ut. RA orienterte også de involverte i NHU om hvordan de best kunne klargjøre budskapet i en intervjusituasjon.

Også i dette delprosjektet under Connecting Communities kunne informasjonstiltakene vært flere med romsligere økonomiske rammer.

7. Målgruppe.

Gjennom oppslag i pressen var hele regionen målgruppe. Ved personlig oppmøte var besøkende på Håndverksdagene primærmålgruppen. Disse besto av tilreisende fra området, og særlig av lærere, skoleungdom og barn. Fagpresse og lokalpresse var også målgruppe for arrangementet. I tillegg var de deltagende på workshopen målgruppe for kommunikasjonen.

NHU melder om 112 betalende besøkende på torsdag, 1193 på fredag, 94 på lørdag og 633 på søndag. Til sammen 2032 besøkende under Håndverksdagene, i tillegg til workshopdeltagerne og andre spesielt inviterte.

8. Mål.

Arrangementet fikk midler fra Connecting Communities for å kunne hente deltakere fra de to EØS-prosjektene til Norge, og for å synliggjøre samarbeidet og EØS-midlene regionalt.

Faglig sett var den grunnleggende ideen for arrangementet å la håndverkere møtes med øksa som felles referanse, og vise ulike arbeidsteknikker. Teknikkene, sporene og de ulike rytmene ble kalt ”øksedialekter”, et begrep som slo godt an. Det ble også lagt inn et fagseminar, med fokus på riktig restaurering ved hjelp av tradisjonskunnskap. Alle presentasjonene la vekt på det verdifulle bidraget til europeisk kulturarv gjennom EØS-midlene, bl.a. i form av støtte til prosjekter med opplæring og erfaringsutveksling i tradisjonshåndverk. Deltakerne blant håndverkerne var synlig stolte over det de har lært og bidratt med.

9. Evaluering

Evalueringen er foretatt med utgangspunkt i oppgaven gitt i oppdragsbrevet: *”Å øke kunnskapen om EØS-midlene primært i Norge, lokalt og sentralt, ved å profilere samarbeidsprosjekter etablert under EØS-midlene mellom norske kulturinstitusjoner og prosjekteiere i mottakerlandene. Arrangementene skal ha som formål å vise samarbeidet, faglig innhold i samarbeidsprosjektet og positive ringvirkninger. Kulturmøtene skal være et kulturarrangement for et bredt publikum”.*

- Øke kunnskapen om EØS-midlene

Dette ble gjort gjennom distribusjon av informasjonsmateriell, blant annet i pressepakke til journalister. Det var stand i inngangspartiet til museet med brosjyrer og faktaark, logoprofilering i form av plakat i montre og ved workshop-plassen, samt roll-up ved standen. Logoprofilering også på internett. Muntlig ble EØS-midlene formidlet i alle innleggene på seminaret, av deltakerne på workshopen, og gjennom radiointervju med NHU-leder Eivind Falk.

Ved hjelp av stand i Maihaugens resepsjon, seminar, pressemappe og muntlig formidling ble det lagt vekt på å forklare hva EØS-midlene er, og hva de betyr for både mottakerland og norske aktører.

- Vise samarbeidet.

Dette Connecting Communities-arrangementet viste samarbeidet med to institusjoner i Europa på en levende og attraktiv måte. Den praktiske delen av økseprosjektet tiltrakk seg mye oppmerksomhet og nysgjerrighet hos publikum generelt, og arrangementet vakte stor begeistring hos voksne og barn. De ulike redskapene og metodene etterlot ulike spor og ga forskjellig lyd. Åstedet for workshopene var godt merket med EØS-logo. I tillegg ble det formidlet muntlig under demonstrasjonene at de ulike lagene jobbet sammen i to EØS-prosjekter.

- Vise faglig innhold.

Seminar delen hadde fokus på EØS-midlene, samt de faglige aspektene bak riktig restaurering. I tillegg ble det formidlet hvor viktig det er at de som restaurerer har riktig kunnskap om håndverkshistorie, teknikker, materialer og verktøy for at de bygningene som blir istandsatt skal få et langt og rikt liv.

- Vise positive ringvirkninger.

Det utvidete kommunale samarbeidet mellom Kuldiga og Drøbak ble tydelig formidlet. Det ble også ettertrykkelig påpekt under seminaret at ringvirkningene ved istandsettingen i Kuldiga og arbeidet på museet i Roznov har hatt positive effekter på lokalmiljøene.

- Et arrangement for et bredt publikum.

Kultur møtet var et kulturarrangement for et bredt publikum, med hovedvekt på håndverksinteresserte og Maihaugens besøkende. Arrangementet inngikk i Håndverksdagene 2009, og var således en del av hele dette promoapparatet.

Var arrangementet vellykket?

Vi fikk ønsket effekt av presseoppslagene og arrangementet ble besøkt av mange mennesker, som representerte ulike grupper. Vi fikk på en god måte demonstrert det praktiske samarbeidet i de to EØS-prosjektene. Å bruke øksa som blikkfang og ”Europeiske øksedialekter” som tittel, var gode grep. Arrangementet er å anse som vellykket.

IV. ”Dokumentasjon av «Gardens of theatre» og «Når de døde våkner»

EØS-prosjekt, det polske kulturutvekslingsfondet, første utlysning:	”Gardens of Theatre: Polish – Norwegian Residential Exchange of Theatres”.
Prosjektpartner i Polen:	Gardzienice teater.
Prosjektpartner i Norge:	Stella Polaris.
CC-arrangement avholdt:	September 2009 – januar 2010
Finansiell støtte:	NOK 114 000,-

1. Kort om EØS-prosjektene

Prosjektet "Gardens of theatre" er et teaterutvekslingsprosjekt mellom det polske, internasjonalt kjente teaterkompaniet Gardzienice og Stella Polaris. Prosjektet er tildelt EØS-midler fra det polsk-norske kulturutvekslingsfondet. Gardzienice i Polen og Stella Polaris fra Norge har inspirert hverandre og fulgt hverandre siden tidlig på 1980-tallet. ”Gardens of theatre” er deres største felles prosjekt, med forestillinger og seminarer både i Polen og Norge høsten 2009. Teatrene har hospitert en måned hos hverandre og satt opp stykker i hverandres land, holdt workshops, utvekslet erfaringer og arrangert store seminarer.

Gardzienice teater fra Polen

Stella Polaris fra Norge

2. Kort om Connecting Communities-prosjektet

Samarbeidsprosjektet ”Dokumentasjon av «Gardens of theatre» og «Når de døde våkner»” var utgangspunkt for dette delprosjektet under Connecting Communities. Stella Polaris har fått kr. 114 000,- i støtte av UD og RA for å dokumentere samarbeidet gjennom å produsere fire filmer tilrettelagt for visning på PC og TV. Produksjonsperioden strekker seg fram til januar 2010. All filmingen er i hovedsak unnagjort, men klipping, redigering, voice-over, stillbilder, grafikk etc gjenstår. Den første av fire filmer er levert.

Prosjektet ble høytidlig åpnet 6. september i Borre. UD var invitert til å holde åpningsinnlegg, men kunne ikke stille. Det lyktes heller ikke UD å finne en erstatter fra KKD. RA stilte derfor med daværende riksantikvar Sjur Helseth, som presenterte EØS-midlene på kulturarvområdet for de frammøtte. Den polske ambassadøren var til stede. Det var også fylkesordføreren, ordførerne i Stokke og Horten, kultursjefen i Stokke, UD med en representant, samt flere representanter fra fylke, kommuner, Vestfoldmuseene, Vestfoldfestspillene, Innovasjon Norge, Midgaard historisk senter og mange flere. Etter den høytidlige åpningen, var det

konserter med Gardzienice i Borre Kirke.

Logoer fra finansieringsordningen samt informasjon om EØS-prosjektet vil på ulike vis, enten gjennom intervju eller kommentarstemme, og/eller det visuelle komme fram i hver film.

Introfilm (film nr. én) om EØS-prosjektet "Gardens of theatre" er ferdig klippet og tatt i bruk både i Norge og i Polen. Filmen ble blant annet vist under åpningen i Polen, Lublin, og på utstillinger av og med Stella Polaris og Gardzienice. Gardzienice og Stella Polaris tar nå også i bruk filmen overfor andre parter i diskusjoner og forarbeid til andre framtidige samarbeidsprosjekter.

Klipp av film nr. to, "Metoder og uttrykk", har startet. Her følges de ulike workshopene som ble holdt både i Norge og Polen. Det blir også sett på resultatene og fruktene av samarbeidet i form av en forestilling med Stella Polaris og studenter hos det polske teateret, Gardzienice.

Klipp av film nr. tre, "Forestillingene og deres uttrykk", starter etter at film nr. to er ferdigstilt. Her er intensjonen å se teaterets referanser til historien og deres uttrykk vist gjennom resultatet – forestillingene.

Klipp av film nr. fire, "Konferansen Gardens og avslutningen Magisk aften", vil i hovedsak skje i januar 2010.

Samtlige filmer vil være ferdige i løpet av januar 2010. Det betyr også at filmene vil være tilgjengelige for distribusjon på nett og ellers for aktiv offentlig bruk.

3. Budskap

Intensjonen med filmdokumentasjonen er todelt. For det første vil filmene synliggjøre EØS-prosjektet som ordning, og som resultat av samarbeid og erfaringsutveksling mellom to teatre, to kulturer. For det andre vil de brukes som dokumentasjon under framtidige samarbeidsprosjekt og i undervisning innen de to teatergruppene og på scenekunstens områder, både for utøvere og kulturarbeidere.

4. Medieplan

Markedsføringen vil bestå i at filmene brukes gjennom:

- Visning på utstillinger og seminarer, både i regi av teatrene, partene som står bak finansieringsordningen og andre samarbeidspartnere. Både som informasjon og som inspirasjon til å samarbeide og utveksle erfaringer på tvers av landegrensene. Stella Polaris har 25-årsjubileum til neste år og i den forbindelse planlegges utstillinger. Her vil det selvsagt være aktuelt å vise filmene.
- Visning via nett, både egne nettsider i Norge og Polen, samarbeidspartnernes nettsider (Riksantikvaren, UD, Kulturdepartementet, ambassadene, fylke og kommunen samt sider som You Tube og Facebook).
- Sendes til aktuelle sider for scenekunst med omtale, samt lokalpresse, TV og nett-TV.
- Visning av filmene i møter og forum hvor det jobbes med framtidige samarbeidsprosjekt. Dette er aktuelt både i Polen og Norge per i dag.
- Visning av filmene i undervisning, workshop og kurs til informasjon og inspirasjon.

Etter åpningen, og i forbindelse med Gardzienices gjesteopphold i Vestfold i september, kom en rekke saker i mediene lokalt. Det var artikler i Tønsberg blad, Sandefjords blad, to ganger i NRK radio, lang reportasje i TV Vestfold, oppslag på nett på scenekunst.no og

skuepillerforbundets side, Stokke kommunes nettsider, magasin for scenekunst "Shakespeare tidskrift", UNIMA og i programmet til Kulturkirken Jacob.

5. Forventet effekt/etterlatt inntrykk

En filmframstilling av EØS-midlene på denne måten bidrar til å levendegjøre og personifisere ordningen på en god måte. Seerne møter vanlige mennesker som er involvert i prosjekter og som snakker om sine erfaringer på en direkte måte. Her er det brukt et lett forståelig språk, som kommuniserer med alle. Det er enkelt å identifisere seg med personene i prosjektet. Vi tror film er en god måte å formidle stemningen i et samarbeidsprosjekt på. Det er et sterkt og virkningsfullt medium med et universelt språk, som kan nå ut til målgruppene med ønsket budskap.

6. Utfordringer og vanskelige spørsmål.

Utfordringen ligger i å formidle EØS-midlene i denne sammenhengen på en forståelig og klar måte. Samarbeidet mellom Stella Polaris og Gardzienice støttes av Kulturutvekslingsfondet, som igjen finansieres gjennom midlene til kulturarv. Et slikt fond er etablert kun i Polen. Det er en utfordring å formidle dette på en måte som gir det allmenn gyldighet for alle mottakerland, for kultur- og kulturminnesektoren og for publikum generelt.

Ledere av hvert sitt teater. Wlodimierz Staniewski (Gardzienice) og Per Spildra Borg (Stella Polaris).

Fra åpningen i Lublin.
Begge foto: Dorota Nowakowska.

7. Målgruppe.

Filmene produseres for et bredt publikum. De er enten på engelsk eller teksten på engelsk slik at de kan vises internasjonalt. Målgruppen består av grupper som: Kulturarbeidere, forvaltning, fylkes- og kommuneansatte, departementene, ambassadeansatte i mottakerlandene, teaterfolk, presse, studenter innen teater og/eller kunstfag, deltakere på kurs og workshops, partnere eller potensielle partnere i EØS-prosjekter etc.

8. Mål.

Det er vårt mål å nå ut til en bred gruppe mennesker med informasjon om hva EØS-midlene er og hvilke gode resultater de kan bidra til. I disse filmene blir det ekstra fokus på Kulturutvekslingsfondet, som viser at EØS-midlene angår et stort antall mennesker og institusjoner i Norge. Målet er å informere om EØS-ordningene og å inspirere andre til å gå i gang med internasjonalt samarbeid.

9. Evaluering

En evaluering per november 2009 kan bare skje på grunnlag av den ene filmen som er levert, og skissene til de tre resterende.

Evalueringen er foretatt med utgangspunkt i oppgaven gitt i oppdragsbrevet: *”Å øke kunnskapen om EØS-midlene primært i Norge, lokalt og sentralt, ved å profilere samarbeidsprosjekter etablert under EØS-midlene mellom norske kulturinstitusjoner og prosjekteiere i mottakerlandene. Arrangementene skal ha som formål å vise samarbeidet, faglig innhold i samarbeidsprosjektet og positive ringvirkninger. Kultur møtene skal være et kulturarrangement for et bredt publikum”*.

- Øke kunnskapen om EØS-midlene

Dette ble gjort gjennom distribusjon av trykket materiale blant annet på åpningen i Borre, og gjennom innlegg under åpningen, av riksantikvar Sjur Helseth, Stella Polaris-leder Per Spildra Borg, og andre. Logoprofilering er brukt i den ferdige filmen og vil bli gjentatt i de øvrige filmene. EØS-midlene formidles muntlig i hver film, enten gjennom intervjuer eller voice-over.

- Vise samarbeidet.

Film nr. én presenterer nettopp samarbeidet mellom de to teatrene. I skissene for de resterende filmene vil man gå ennå mer i dybden på dette og vise samarbeidet fra ulike vinkler.

Presseoppslagene som har kommet har hatt fokus på nettopp samarbeidet mellom Norge og Polen.

- Vise faglig innhold.

Spesielt film fire er planlagt å fokusere på faglig innhold. Denne er i sin helhet viet til å dokumentere fagseminar avholdt i Polen, om ”genius loci”, stedets egenart. Filmene to og tre vil ta for seg metoder og uttrykk, teknikker, forberedelser etc.

- Vise positive ringvirkninger.

I film nr. én snakkes det om de positive ringvirkningene av EØS-midlene, og de mulighetene teatrene har fått på grunn av denne støtten. Det snakkes også eksplisitt om verdien av nettverksbygging over landegrensene.

- Filmer for et bredt publikum.

Det er lagt opp til så bred visning som mulig av filmene. Den første filmen vurderes som svært anvendelig mht å presentere EØS-samarbeidet for et bredt publikum, og kan brukes i en rekke sammenhenger. Selv om filmen tar utgangspunkt i et teatermiljø, er den ikke begrenset til denne gruppen. Det faktum at vi får møte vanlige folk på en levende måte, gjør filmene allmenngyldige og veldig lette å bruke.

Er resultatet vellykket?

Den første filmen er godt laget, innholdsrik og interessant. Filmene oppfyller kravene som ble gitt og formidler budskapet på en tilfredsstillende måte. Skissene over de resterende filmene ser lovende ut, og RA har gjentatte ganger minnet om viktigheten av å løfte fram EØS-budskapet også i disse filmene. Riksantikvaren er godt fornøyd med prosjektet så langt.

Sammendrag av evalueringene:

Alle de tre Connecting Communities-prosjektene er i rapporten evaluert med utgangspunkt i oppgaven gitt i oppdragsbrevet.

- Øke kunnskapen om EØS-midlene.

Det ble primært gjort på tre måter: 1) Gjennom skriftlig materiale som ble distribuert, inkludert logobruk, 2) muntlig gjennom innlegg på seminarer, formidlet av arrangementsdeltakere eller formidlet via film, og 3) gjennom oppslag i pressen.

- Vise samarbeidet.

Det ble synliggjort gjennom praktisk samarbeid mellom prosjektpartnerne. Partnerne har fysisk vært sammen under tiltakene og demonstrert samarbeid på en god og effektiv måte.

- Vise faglig innhold.

Faglig innhold ble hovedsakelig formidlet gjennom innlegg på seminarer/åpninger, der det har vært mulig å gå litt i dybden. I filmene som produseres blir det også lagt vekt på dette aspektet.

- Vise positive ringvirkninger.

Det er mange positive ringvirkninger av de tre Connecting Communities-prosjektene. I mottakerlandene har EØS-midlene ført til forsterket lokal tilhørighet og økt sosial og økonomisk utvikling, noe som er formidlet av prosjektpartnerne fra mottakerlandene i de to avholdte arrangementene. Det vil også gjenspeiles i de resterende filmene som Stella Polaris produserer. Nye kontakter er skapt, nettverk er utvidet og erfaring og kunnskap har fått større nedslagsfelt enn forventet. Et godt eksempel på positive ringvirkninger er det utvidete samarbeidet mellom Kuldiga i Latvia og Drøbak, der begge ordførerne ser nytten og gleden av kontakt utover selve samarbeidsprosjektet. Partnerne i alle de tre prosjektene tror og håper at de kommer til å holde den faglige kontakten utover prosjektperioden.

- Et arrangement for et bredt publikum.

I utgangspunktet var alle arrangementene ment for et bredt publikum, og alle har forsøkt å tilstrebe dette. Her lyktes NHUs arrangement "Europeiske øksedialeker" spesielt godt. Arrangementet "Travelling seminar" i Nord-Norge kunne med fordel vært lagt til et annet tidspunkt. Alle delprosjektene hadde for begrenset finansiering til å kunne kjøre profesjonelle informasjonskampanjer, men fikk likevel god uttelling for de tiltakene som ble gjennomført. Den første filmen som Stella Polaris har levert, og de tre resterende de skal lage, anses å ha et svært bredt nedslagsfelt.

Var Connecting Communities/Kulturmøter 2009 vellykket?

Med de midlene som ble stilt til rådighet mener vi å ha oppnådd gode resultater. Det ble fokusert på å nå ut med budskapet lokalt og regionalt, og dette lyktes i stor grad. Som følge av kontakten med media har det ikke vært negative presseoppslag om EØS-midlene, og ingen falt for fristelsen til å sammenligne med andre sektorer eller nasjonalt kulturminneverns behov for støtte. Publikum er blitt presentert for de gode historiene og de positive eksemplene, noe som kan være resultatet av god kommunikasjon. Riksantikvaren anser prosjektet som vellykket.